

Guia docent de l'assignatura "Educació musical, visual i aprenentatge"

2011/2012

Codi: 102035

Crèdits ECTS: 5

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500798 Educació primària	896 Graduat en Educació Primària	OB	3	1

Contacte

Nom : Jaume Barrera Fusté

Email : Jaume.Barrera@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: No

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

TENIR APROVADA L'ASSIGNATURA D'EDUCACIÓ MUSICAL I VISUAL DE SEGON CURS.

Objectius i contextualització

Objectius formatius:

La naturalesa dels processos artístics i els seus recursos per a ser formalitzats.

Aplicacions didàctiques en l'àmbit de les arts plàstiques: imatge, objecte i espai.

Aplicacions didàctiques en l'àmbit de la música.

Competències i resultats d'aprenentatge

1545:EEP02 - Dissenyar, planificar i avaluar processos d'ensenyament i aprenentatge, tant de forma individual com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.

1545:E02.08 - Conèixer, analitzar i produir material didàctic aplicat a l'ensenyament artístic.

1545:EEP12 - Mantenir una relació crítica i autònoma respecte els sabers, els valors i les institucions socials públiques i privades.

1545:E12.02 - Haver desenvolupat coneixements i capacitats crítiques respecte de la cultura i l'educació.

1545:EEP14 - Reflexionar entorn les pràctiques d'aula per tal d'innovar i millorar la tasca docent. Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l entre els estudiants.

1545:E14.14 - Haver adquirir coneixements i capacitats i habilitats en la dimensió productiva i perceptiva de les arts plàstiques i musicals.

1545:E14.15 - Haver desenvolupat les capacitats creatives i d'innovació.

1545:EEP15 - Conèixer i aplicar a les aules les tecnologies de la informació i de la comunicació.

1545:E15.08 - Conèixer i utilitzar recursos tecnològics en les activitats programades

1545:G02 - Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.

1545:G02.05 - Organitzar amb eficàcia i rentabilitat la part autònoma de l'aprenentatge.

1545:MP56 - Adquirir recursos per a fomentar la participació al llarg de la vida en activitats musicals i plàstiques dins i fora de l'escola.

1545:MP56.01 - Reconèixer el valor de les arts en la formació de la persona, i el paper fonamental que l'escola té com a responsable d'aquesta condició.

1545:MP57 - Desenvolupar i avaluar continguts del currículum mitjançant recursos didàctics apropiats i promoure les competències corresponents als estudiants.

1545:MP57.01 - Adquirir els coneixements curriculars, metodològics, avaluatius i competencials apropiats per a la seva aplicació professional.

1545:MP57.02 - Adquirir les destreses bàsiques en la pràctica de la interpretació, escolta i creació per esdevenir un bon model musical.

1545:T03 - Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

1545:T03.09 - Estar capacitats per a treballar amb equip.

1545:T03.10 - Portar a terme projectes que incloguin diferents disciplines artístiques en el seu procés.

1545:T07 - Analitzar i reconèixer les pròpies competències socioemocionals (en termes de fortaleces, potencialitats i debilitats), per tal de desenvolupar aquelles que siguin necessàries en el desenvolupament professional.

1545:T07.07 - Reconèixer les emocions pròpies i dels altres, i el seu valor en l'educació artística a l'escola.

Continguts

Bloc I. Art i educació. DIMENSÍO CULTURAL

1. Les obres d'art com a font de coneixement: anàlisi de l'obra d'art.

1.1- Percepció, representació i interpretació de l'art.

Bloc II. Formació en la pràctica de l'art. DIMENSÍO PRODUCTIVA

1. Pràctiques i projectes relacionats amb diferents moviments artístic i contextos culturals.

2. Comprensió i experimentació de la pràctica de l'art com a procés de coneixement.

Bloc III. L'educació artística a l'escola. DIMENSÍO DIDÀCTICA: LA INTERVENCIÓ EDUCATIVA

1. El currículum de l'àrea de plàstica i la seva implementació a l'escola: Metodologies, processos i estratègies: intervencions educatives en l'escola inclusiva.

2. Escola, museus i centres culturals.

Bloc IV. Música i educació. DIMENSÍO CULTURAL

1. La música en relació al context social i cultural.

Bloc V. Formació en la pràctica musical. DIMENSÍO PRODUCTIVA I PERCEPTIVA DE LA MÚSICA

1. La interpretació, l'escolta i la creació musical a través de la veu, d'instruments o de materials sonors diversos.

Bloc VI. L'educació musical a l'escola. DIMENSÍO DIDÀCTICA DE LA MÚSICA

1. L'Educació artística i cultural, una competència bàsica comunicativa

2. Principis metodològics fonamentals, recursos, materials i estratègies.

3. La interdisciplinarietat entre la música i altres àrees curriculars,
4. La funció de la música a l'escola. Especialista versus generalista, la necessària col·laboració.

Metodologia

AUTÒNOMES

Disseny i creació d'intervencions educatives

Reflexions teòriques

DIRIGIDES

Presencial en gran grup

Exposicions per part del professorat dels continguts i qüestions bàsiques del temari. Es realitza amb tot el grup classe i permet l'exposició dels principals continguts a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants.

Plantejament i organització dels exercicis i activitats que es realitzaran posteriorment en seminaris.

Realització d'activitats musicals col·lectives de la pràctica musical.

Seminaris

Espais de treball en grup reduïts supervisat pel professorat on mitjançant anàlisi de documents, resolució de casos o activitats diverses s'aprofundeix en els continguts i temàtiques, treballades en el gran grup.

Realització dels exercicis i activitats dissenyats en les sessions de gran grup.

Exercitació pràctica musical i visual i plàstica en activitats específiques del treball de seminari.

Activitats d'exposicions orals, individuals o en grup. Comentaris i crítiques dels resultats.

Sortides a museus o altres centres artístics i audicions musicals.

SUPERVISADES

Tutories i altres activitats tutoritzades.

Activitats formatives

Activitat	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presencial en gran grup	10	0,4	1545:E02.08 , 1545:G02.05 , 1545:MP57.01 , 1545:MP56.01 , 1545:T03.09
Seminaris	32	1,28	1545:E02.08 , 1545:MP56.01 , 1545:MP57.02 , 1545:T07.07 , 1545:T03.10 , 1545:T03.09 , 1545:MP57.01 , 1545:G02.05 , 1545:E12.02 , 1545:E14.14 , 1545:E15.08 , 1545:E14.15
Tipus: Supervisades			
Tutories i altres activitats tutoritzades	20	0,8	1545:E02.08 , 1545:MP57.02 , 1545:T03.10

Tipus: Autònomes			
Disseny i creació d'intervencions educatives	20	0,8	1545:E02.08 , 1545:G02.05 , 1545:MP57.02 , 1545:T03.10 , 1545:MP57.01 , 1545:E15.08 , 1545:E14.14 , 1545:E14.15
Reflexions teòriques	43	1,72	1545:E02.08 , 1545:T03.10 , 1545:G02.05 , 1545:E14.14 , 1545:E14.15 , 1545:E15.08

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg de tot el curs acadèmic mitjançant les activitats que es mostren en la graella que hi ha a continuació. L'assistència a les classes presencials i de seminari de l'assignatura és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari es considerarà no presentat.

Per a poder superar l'assignatura s'han d'haver aprovat cada una de les dues matèries de què consta, la d'educació visual i plàstica i la d'educació musical. La nota final serà la mitja aritmètica entre les dues parts.

Els estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura i tot i així els quedi algun aspecte no assolit se'ls donarà l'oportunitat de poder superar la matèria, realitzant un treball autònom addicional o refent alguna de les activitats lliurades o realitzades. S'haurà d'estudiar cada cas en funció de la situació de cada estudiant.

Activitats d'avaluació

Activitat	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Bloc I. Art i educació. DIMENSIÓ CULTURAL	10%	0	0	1545:E12.02 , 1545:G02.05 , 1545:T03.09 , 1545:T07.07 , 1545:T03.10
Bloc II. Formació en la pràctica de l'art. DIMENSIÓ PRODUCTIVA	20%	0	0	1545:E12.02 , 1545:T03.10 , 1545:T07.07 , 1545:T03.09 , 1545:E14.14 , 1545:E14.15 , 1545:MP57.02 , 1545:G02.05
Bloc III. L'educació artística a l'escola. DIMENSIÓ DIDÀCTICA: LA INTERVENCIÓ EDUCATIVA	20%	0	0	1545:E02.08 , 1545:G02.05 , 1545:MP57.01 , 1545:T07.07 , 1545:MP56.01 , 1545:E14.15
Bloc IV. Música i educació. DIMENSIÓ CULTURAL	10%	0	0	1545:E12.02 , 1545:G02.05 , 1545:T07.07 , 1545:T03.09
Bloc V. Formació en la pràctica musical. DIMENSIÓ PRODUCTIVA I PERCEPTIVA DE LA MÚSICA	15%	0	0	1545:E14.14 , 1545:E14.15 , 1545:E15.08 , 1545:T07.07
Bloc VI. L'educació musical a l'escola. DIMENSIÓ DIDÀCTICA DE LA MÚSICA	25%	0	0	1545:E02.08 , 1545:MP56.01 , 1545:T03.09 , 1545:T03.10 , 1545:MP57.02 , 1545:G02.05 , 1545:E15.08

Bibliografia

EDUCACIÓ VISUAL I PLÀSTICA

- ACASO, MARÍA (2009). *La educación artística no son manualidades. Nuevas prácticas en la enseñanza de las artes y la cultura visual*. Madrid: Catarata
- AGUIRRE, I. (2005). *Teorías y prácticas en educación artística*. Navarra. Universidad Publica de Navarra.
- APPLE M.W. (2004): *Ideology and curriculum* (3rd ed.). New York: Routledge. (De l'original 1979)
- ARNHEIM, R. (1993): *Consideraciones sobre la educación artística*. Barcelona. Paidós Estética 22.
- BERGER, R. (1979): *Arte y comunicación*. Barcelona: G.G.S.A.
- creatividad. Buenos Aires: Paidós.
- CHALMERS, F.G. (2003): *Arte, educació i diversidad cultural*. Barcelona, Paidós.
- CHOMSKY, N. (2003): *Chomsky on democracy education* (C.P. Otero, Ed.). New York: Routledge Falmer.
- DE BARTOLOMEIS, FRANCESCO (1994) *El color de los pensamientos y de los sentimientos*. Ediciones Octaedro, S.L. Barcelona.
- DEWEY, J. (2008). *El arte como experiencia*. Barcelona: Paidós
- DUBORGEL, B. (1981): *El dibujo del niño. Estructuras y símbolos*. Paidós. Barcelona.
- EFLAND, A. (1979). *Arte y percepción visual*. Madrid: Alianza.
- EFLAND, A. (1993). *Consideraciones sobre la educación artística*. Barcelona. Paidós
- EFLAND, A. (2002) *Una historia de la educación del arte. Tendencias intelectuales y sociales en la enseñanza de las artes visuales*. Barcelona: Paidós
- EFLAND, A. (2004): *Arte y cognición. La integración de las artes visuales en el currículum*. Barcelona: Octaedro
- EFLAND, A. FREEDMAN, K. SRUHS, P. (2003) *La educación y el arte posmoderno*. Barcelona: Paidós
- EISNER, E. W. (1995): *Educación y la visión artística*. Barcelona, Paidós. Col. Paidós Educador n1 115.
- EISNER, E. W. (1998). *El ojo ilustrado. Indagación cualitativa y mejora de la práctica educativa*. Barcelona: Paidós.
- EISNER, E. W. (2004): *El arte y la creación de la mente*. Barcelona: Paidós.
- enseñanza de las artes visuales. Barcelona, Paidós.
- FARAH, M.J. (1985): "Psychophysical evidence for a shared representational medium for mental images and percepts", en *Journal of Experimental Psychology: General*, vol. 114. pp. 91-103.
- GARDNER, H. (1994): *Educación artística y desarrollo humano*. Paidós. Barcelona.
- GARDNER, H. (1999): *Inteligencias múltiples. La teoría en la práctica*. Barcelona: Paidós.
- GARDNER, H. (2000) *La educación de la mente y el conocimiento de las disciplinas*. Barcelona: Paidós
- HERNÁNDEZ, F. (1997): *Educación y cultura visual*. Publicaciones MCEP. Sevilla.
- JUST, A., y CARPENTER, P. (1985): "Cognitive coordinate systems: Accounts of mental rotation and individual differences in spatial ability" en *Psychological Review*, vol. 92, pp. 137-172.
- LOGAN, L. (1980): *Estrategias para una enseñanza creativa*. Barcelona. Oikos-Thau.
- LÓPEZ FERNÁNDEZ CAO, M. (coord.) (2006). *Creación y posibilidad. Aplicaciones del arte en la integración*

social. Madrid: Editorial Fundamentos.

MALINS, F. (1983): *Mirar un cuadro: para entender la pintura*. Madrid, Hermann Blume.

MARÍN, RICARDO (2005): *Investigación en Educación Artística*. Universidad de Granada. Universidad de Sevilla.

MATTHEWS, J. (2002): *El arte de la Infancia y la Adolescencia. La construcción del significado*. Barcelona, Paidós.

RODARI, GIANNI (2004) *Gramàtica de la fantasia, introducció a l'art d'inventar històries*. Columna Edicions, S.A. Barcelona.

ROGERS, CARL ROGERS (1978). *Libertad y creatividad en la educación*. Barcelona: Paidós Educador Contemporáneo

TATARKIEWICZ, W. (2002): *Historia de seis ideas*, Ed. Tecnos, Col. Meliópolis.

TONUCCI, F. (1986) *A los tres años se investiga* Hogar del Libro S.A. Barcelona 1986

VIGOTSKY, L. S. (1982). *La imaginación y el arte en la infancia*. Madrid: Akal.

WILSON, BRENT / HURWITZ, AL / WILSON MARJORIE.(2004) *La enseñanza del dibujo a partir del arte*. Editorial Paidós, Barcelona.

RECURSOS WEB

Art Education from Democratic Life. www.naea-reston.org/olc/pub/NAEA/home/

Asociación para la educación de las artes. www.aep-arts.org

A Critical Enlaces Tool Kit. El aprendizaje de las Artes y conocimientos académicos del estudiante y desarrollo social. www.aep-arts.org/resources/toolkits/criticallinks/

Sin dejar a ningún sujeto detrás. www.aep-arts.org/resources/advocacy.htm

L'art del segle XX a l'escola. <http://www.xtec.cat/~mmoron/>

National Art Education Association. NAEA. <http://www.naea-reston.org>

NESTA. Nacional Endowment for Science, Technology and Arts. Organismo independiente con la misión de hacer actividades innovadoras en el Reino Unido. <http://www.nesta.org.uk>

Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura. UNESCO. <http://www.unesco.org/es/education>

Iwai, K. (2003). *La contribución de la educación artística en los niños*. <http://www.ibe.unesco.org/publications/Prospects/ProspectsPdf/124s/iwas.pdf>

Conferencia Mundial sobre la Educación Artística: construir capacidades creativas para el siglo XXI. Hoja de ruta para la Educación Artística. (2006) http://portal.unesco.org/culture/es/ev.php-URL_ID=39546&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

PEL·LÍCULES I DOCUMENTALS AUDIOVISUALS

Barrera, Lola y Peñafiel, Iñaki (2006). *¿Qué tienes debajo del sombrero?* España: Alicia Produce

Un toque de creatividad (2006). Redes n. 417. La 2, TVE. Presentador: Eduard Punset.

La inteligencia creativa (2001). Redes. n.217. La 2, TVE. Presentador: Eduard Punset.

Golsworthy, Andy (2001) *Ríos y mareas*

CURRICULUM I EDUCACIÓ PRIMÀRIA:

<http://phobos.xtec.cat/edubib/intranet/index.php?module=Pages&func=display&pageid=2>

EDUCACIÓ, CURRICULUM : educació primària I. Catalunya. Departament d'Educació II. Catalunya. Servei d'Ordenació Curricular 1. Educació primària - Catalunya - Currículums 373.312.14(467.1):

http://phobos.xtec.cat/edubib/intranet/file.php?file=docs/primaria/curriculum_ep.pdf

EDUCACIÓ MUSICAL

BLACKING, J. (1994): *Fins a quin punt l'home és music*. Vic. Eumo

BONAL, E; CASAS, M; CASAS, N. (2005): *Diversita't. Cançons, danses... activitats i recursos per a la convivència en la diversitat*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Fundació Bofill. (inclou 2 CDs)

DDAA: *Cançons populars i tradicionals a l'escola*. Propostes didàctiques i metodològiques. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament.

HARGREAVES, D. J. (1998): *Música y desarrollo psicológico*. Barcelona. Graó.

Hennessy, S. (1995): *Music 7-11. Developing primary teaching skills*. Londres, Routledge.

MAIDEU, J. (1996): *Assaig*. Cançons i exercicis. Barcelona: Eumo editorial.

MALAGARRIGA, T; VALLS, A. (2003): *La audición musical en la Educación Infantil* Barcelona: CEAC (inclou CD)

SWANWICK, K. (1991): *Música, pensamiento y educación*. Madrid: Morata y MEC.

TAFURI, J. (2006): *¿Se nace musical?* Barcelona: Graó.

CASELLES, M; MANENT, R.; ROMA, R.; VILAR, R. (2001) *Cançoners de butxaca*. Tarragona. Edicions el Mèdol i Generalitat de Catalunya.

ULRICH, M. Traducció León Mames (1982). Madrid. *Atlas de música, I*. Alianza Editorial. Colección Atlas.

ULRICH, M. Traducció Rafael barnús (1991). Madrid. *Atlas de música, II*. Alianza Editorial. Colección Atlas.

RECURSOS DIDÀCTICS

XTEC.Escola oberta. <http://www.xtec.cat/recursos/musica/index.htm>

El raconet de musica: <http://phobos.xtec.net/clopez13/>

El calaix de música: <http://grups.blanquerna.url.edu/musical/>

Cançoners: <http://www.prodiemus.com/>

Crestomatia (Cançoners: Joaquim Maideu) <http://www.xtec.cat/recursos/musica/crestoma/crestoma.htm>

Cançons populars i tradicionals a l'escola:

http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Documents/ARXIUS/doc_20517154_1.pdf